

1 DE LA PEDRERA AL MONUMENT

Les pedreres del Llorito i la Salut a Tarragona proporcionaven pedres de gran qualitat per als monuments de Tàrraco.

La més destacada fou la pedra de **Santa Tecla**, considerada pels romans *marmor* per la seva bellesa i capacitat de poliment.

PEDRA DE SANTA TECLA	LLISÓS
Calcària cretàcia	Calcària micrítica de transició Juràsic-Cretàcic
Tonalitats groga a rosades	Tonalitats ocre a gris
Estil·lits vermells	Microfòssils
Venes de calcita recristal·litzada	Component argilós
Colors clars i vibrants	Colors apagats i poc vibrants

2 QUÈ ÉS L'EPIGRAFIA?

Tarragona conserva un dels corpus epigràfics més abundants de l'Occident romà, una font clau per conèixer els habitants de Tàrraco a través de les seves pròpies veus que ens parlen dels romans que hi van viure.

Destaquen els pedestals honorífics, que sostenien estàtues de bronze i recordaven noms i trajectòries

de personatges rellevants de la ciutat i de la província. Sovint eren dedicats per familiars, amics o institucions públiques.

Aquests monuments es trobaven tant en espais públics com privats: els oficials, al fòrum; els particulars, als atris de les cases o a les vil·les. Encara avui, algunes inscripcions es conserven als carrers de la part alta de Tarragona.

3 LES PEDRES DE LES INSCRIPCIONS

Molts pedestals honoraven els sacerdots del culte imperial, els **flàmines**, i les seves esposes, els **flamíniques**, escollits entre els magistrats de les diverses ciutats de l'antiga Hispania Citerior.

«A Caius Marius Nigrinus, fill de Caius, de la tribu Galèria, nascut a Auso (Vic), flamen de la província Hispània Citerior, per decret dels decurions de Tàrraco, havent acceptat l'honor de l'estàtua, la va pagar la seva esposa, Lucrècia Montana».

El text indicava el nom, l'origen, el càrrec i els mèrits de la persona honorada, fet que permet identificar ciutats de l'antiga província Tarraconense.

3 CORONAMENT, SOBRE EL QUAL SE SITUAVA L'ESTÀTUA DE BRONZE

2 COS CENTRAL MOTLLURAT AMB LA INSCRIPCIÓ

1 BASE

4 EL MONUMENT I LA SEVA FUNCIÓ

HISTÒRIES D'HOMES I DONES DE TÀRRACO

CAIUS ATILIUS CRASSUS

Flamen provincial nascut a Segontia, actual Sigüenza, Guadalajara.

FULVIA CELERA

Flamínica provincial de la colònia de Tàrraco. El seu llibert Diadochus li dedicà un pedestal com a mostra d'agraïment i reconeixement.

TADIA HONORATA

Filla del senador Lucius Tadius Simplex, governador provincial. Dedicà un pedestal funerari al seu pare.

QUINTUS CAECILIUS FRONTO

Magistrat de Tàrraco i procurador imperial, homenatjat pels lliberts Cornelis Eupelastus i Euhormus dins una relació de clientelisme.

GAIUS BAEBIUS MYRISMUS

Llibert ric i influent, nomenat sevir augustal. Dedicà un pedestal a la seva esposa, Fabia Saturnina.

- **CLIENTELISME**
Relacions de favor, fidelitat i dependència entre benefactors i subordinats.
- **LLIBERTS**
Antics esclaus alliberats amb un paper actiu en la vida social i econòmica.
- **SEVIRS AUGUSTALS**
Lliberts molt rics i influents, vinculats al culte imperial i a funcions públiques.

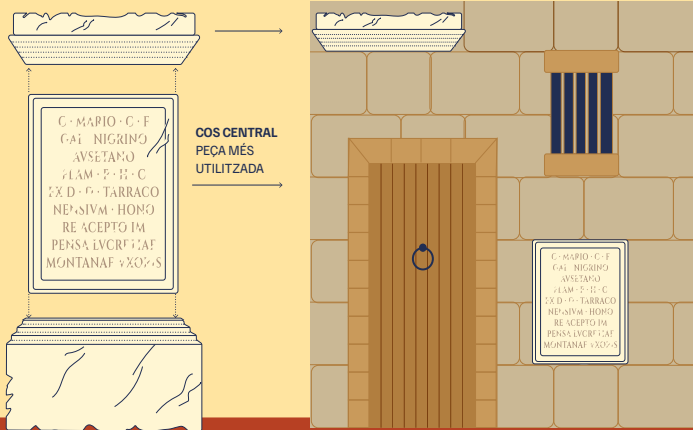
- **JERARQUIA SOCIAL**
Els pedestals reflecteixen rang, càrrec, riquesa i prestigi.
- **PAPER DE LA DONA**
Algunes dones assoliren visibilitat pública com a flamíniques o per la seva posició social.

5 ENTRE SPOLI I COL·LECCIONISME

DE MONUMENT HONORÍFIC A MATERIAL REUTILITZAT

Amb el desús de l'espai monumental romà, molts pedestals honorífics van ser desmuntats i reutilitzats com a material constructiu.

Els blocs epigràfics s'integraren en murs, façanes, bases de columna i edificis, especialment a l'entorn de la catedral.

6 DOCUMENTACIÓ I MEMÒRIA

PERSONATGES

ANTONI AGUSTÍN I ALBANELL
1517-1586
Arquebisbe de Tarragona, humanista i antiquari.

LLUÍS PONS D'ICART
1518/20-1578
Advocat eclesiàstic i estudiós de l'antiga Tarragona.

JOSEP BOY
1713
Enginyer militar que documenta l'època de la Guerra de Successió.

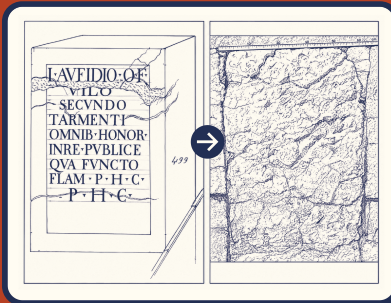
Els dibuixos i transcripcions d'erudits del Renaixement i l'Edat Moderna permeten recuperar la memòria d'inscripcions avui perdudes, erosionades o descontextualitzades.

7 EL PAISATGE EPIGRÀFIC A LA TARRAGONA CONTEMPORÀNIA

Moltes inscripcions romanes es conserven encara en carrers i edificis de la ciutat actual.

Aquest paisatge epigràfic és resultat de la reutilització de pedestals romans i de la seva pervivència en murs i façanes.

La Guerra del Francès (1811) i altres destruccions van fer desaparèixer part d'aquest patrimoni. Per això, els dibuixos antics i la recuperació de fragments són clau per reconstruir-lo.

▲ Dibuix de Josep Boy i estat actual del pedestal de Lucius Aufidius Secundus, encastat al c. Cavallers, cantonada c. Major.

GAIUS VALERIUS ARABINUS
► Flamen i censor de la província.
Carrer Merceria núm. 17 i fragment superior al Museu Bíblic.

LUCIUS AUFIDIUS SECUNDUS
► Flamen provincial oriund de Palma.
Cantó carrer Major amb Cavallers Text perdut, però documentat per Boy.

FULVIA CELERA I EL SEU LLIBERT DIADOCHUS
► Flamínica Perpetua i el seu llibert.
Carrer Destral núm. 8-10

TADIA HONORATA I EL SEU PARE TADIUS HONORATUS
► Governador provincial.
Carrer Merceria núm. 19

QUINTUS CAECILIUS FRONTO I ELS LLIBERTS CORNELIS
► Procurador de l'emperador i els seus lliberts.
Carrer de les Coques (façana de la catedral)

FABIA SATURNINA I EL SEU MARIT GAIUS BAEBIUS MYRISMUS
► Llibert i la seva esposa.
Carrer Merceria núm. 17

CRONOLOGIA DE LA REUTILITZACIÓ

ANTIGUITAT TARDANA - S. IV-VI dC
Espoli sistemàtic de materials romans i reutilització com a recurs constructiu.

EDAT MITJANA - S. XII-XIV
Integració dels blocs epigràfics en cases, murs i usos quotidians.

RENAIXEMENT - S. XVI
Redescobriments erudits i documentació de les inscripcions com a patrimoni històric.

EDAT MODERNA - S. XVIII
Consolidació del col·leccionisme, preservació patrimonial i difusió del llegat epigràfic.